

Оніщук Л. М., к.пед.н., завідувач кафедри фізичної культури та спорту
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Лисенко Ю., студентка групи 202-ФС
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Актуальність: активний туризм виступає невід'ємною складовою здорового способу життя – найприоритетнішої життєвої цінності сучасної людини. Саме завдяки цьому організація надання населенню комплексу туристичних послуг з активного туризму розцінюється провідними економістами й маркетингологами як один з найприбутковіших форм бізнесу.

У кожного з видів (пішого, вело-, мото-, спелео-, кінного, водного, вітрильного, аеродинамічного, гірськолижного й багатьох інших видів) активного туризму активного є свої особливості організації та проведення.

Загальне поширення активного туризму серед різних верств населення переконливо свідчить, що активний туризм нині є фактично одним із масових видів туризму в Україні.

Сучасне розмаїття видів активного туризму мимоволі захоплює увагу й вражає. Самодіяльні туристи й організовані туристичні групи підкорюють найвищі, найнепрístupніші вершини земної кулі, долають вологі екваторіальні нетрі та перетинають найбезводніші пустелі, подорожують багатокілометровими печерними лабіринтами, спускаються на дно морів і в глибоководні зони світового океану. Або ж подорожують пішки, на конях, велосипедах, за допомогою різноманітних плавзасобів активно відпочивають на воді, займаються спортивним мисливством та рибальством.

Останнім часом термін «активний туризм» набув особливої популярності у світі. Дослідники міжнародного туризму відмічають, що протягом останніх років намітилась тенденція до становлення активного (або пригодницького) туризму як окремого сегменту даної галузі. За даними UNWTO (Всесвітньої туристичної організації) ємність ринку активного туризму у США у 2011 році склала 90 млрд. дол. Найпопулярнішими напрямками серед американців є дайвінг з хижакими, стрибки зі скель, рафтинг, а також піший та велосипедний туризм [1].

В Україні протягом останніх років відбуваються позитивні зрушення в даній сфері, зокрема: з'являються спеціалізовані туроператори з активного туризму, відкриваються нові об'єкти активного відпочинку, з'являються пункти прокату та сервісу туристичного спорядження, розширюється спеціалізована база проживання. Проте, серед вітчизняних туристів почав спостерігатись попит на активний відпочинок з настанням карантинних обмежень КОВІД 2019. Адже такі подорожі здійснюються переважно в межах однієї контактної групи і не несуть епідемічну загрозу.

Здебільшого, активний туризм в Україні носить індивідуальний характер, розвиваючись в межах туристичних клубів або гуртків.

Досліджуючи сучасну наукову літературу з приводу тлумачення вище зазначеного терміну, доходимо висновку, що активний туризм – це вид туризму, що передбачає певні фізичні навантаження з використанням активних засобів пересування переважно на територіях з унікальним ландшафтом та збереженим природним середовищем.

Для активного туризму ідеально підходять безліч регіонів України завдяки різноманітному ландшафту – чергування низин та гір, боліт та рівнин, степу, лісів та гір тощо.

Розглянемо основні види активного туризму: пішохідний, гірський (в т.ч. альпінізм), водний, велосипедний, гірськолижний, скелелазіння, спелеотуризм, дайвінг, кінний, повітроплавання, вітрильний, роупджампінг, мультигонки, каньйонінг, подієвий.

Таблиця 1

Туристичні території України, придатні для активного туризму

Туристична територія	Короткий опис	Види активного туризму
<u>Карпати</u>	Молоді гори з висотами до 2061 м, вкриті лісами. Густа мережа швидких гірських річок. Висока концентрація об'єктів природно-заповідного фонду. Унікальний етнічний колорит регіону, збережені характерні народні промисли. Оригінальна дерев'яна архітектура церков та будинків	Пішохідний, велосипедний, гірськолижний, водний скелелазіння, екологічний, кінний, парапланеризм, мультигонки, подієвий
Подністров'я	Рівнинна територія з глибокими долинами річок у вигляді каньйонів. Цікаві геологічні особливості стінок каньйонів (скельні відслонення, гроти, печери, водоспади). Подільські Товтри – залишки древнього коралового рифу. Особливий клімат регіону завдяки специфічному рельєфу. Велика кількість замків. Печери у гіпсових товщах зі значною протяжністю ходів	Водний, пішохідний велосипедний, повітроплавання, кінний екологічний, парапланеризм, подієвий археологічний
<u>Полісся</u>	Рівнинна територія, вкрита лісами, з високим рівнем зволоження.	Екологічний, велосипедний, водний кінний, скелелазіння

	Густа мережа річок зі спокійною течією та піщаними берегами, багато боліт та озер. Заповідний режим територій. Важкодоступність регіону для масового туризму, а тому добре збережені природа, традиційна дерев'яна архітектура, етнокультурні особливості. Збережений давній народний промисел – бортництво	
Подніпров'я	Горбиста рівнина з великою кількістю глибоких ярів та балок. Акваторії водосховищ на річці Дніпро з високим правим берегом. Унікальний рельєф Канівського заповідника - наслідок дії давнього льодовика. Археологічне, історичне, культурне багатство регіону. Відомі центри народних ремесел	Велосипедний, водний вітрильний, пішохідний парапланеризм, повітроплавання, гірськолижний, скелелазіння, подієвий, археологічний
Побужжя	Рівнинна частина України, де на поверхню виходить найдавніше геологічне утворення - Український кристалічний щит, у вигляді гранітних скель, порогів на річці Південний Буг та на її притоках. Залишки старих млинів у долині Південного Бугу. Археологічні та історичні пам'ятки	Водний, скелелазіння, пішохідний, велосипедний
Причорномор'я	Територія з рівнинним рельєфом та степовою рослинністю, обмежена на півдні акваторіями Чорного та Азовського морів. Мілководні лимани з довгими піщаними косами – місця гніздування багатьох видів птахів, в тому числі рідкісних. Велика кількість заповідних територій, де охороняються степові рослинні угруповання та водно-болотні угіддя та сліди стародавніх культур	Екологічний, бердвотчінг, вітрильний, водний, археологічний, парапланеризм, дайвінг, велосипедний, подієвий
Крим	Півострів зі степовою рівнинною	Пішохідний, скелелазіння,

	<p>територією у північній частині та скелястими горами висотою до 1545 м з печерами у південній частині. Велика кількість історичних та археологічних об'єктів. Наявність мілководних акваторій з цікавим підводним рельєфом, а також значна кількість затонулих об'єктів на морському дні поблизу півострова</p>	<p>велосипедний, спелеотуризм, дайвінг, парашанеризм, вітрильний, кінний, мультигонки, подієвий, роупджампінг, каньонінг, археологічний</p>
--	---	---

Складено автором на підставі [3].

З вищенаведеної таблиці видно, що туристичні території України мають більш ніж достатній потенціал для розвитку активного туризму. Так, наприклад, понад двадцять річок у різних регіонах використовуються для рафтингу та сплавів на катамаранах, рафтах, байдарках і каяках. Ріки з порогами 2–3 категорії знаходяться у Карпатському регіоні та в Центральній Україні, в інших регіонах ріки переважно зі спокійною течією і зручні для сімейного відпочинку. Особливо цікавим є туристичний район Подністров'я, де ріки течуть у мальовничих глибоких каньйонах висотою до 200 м.

Сезон для рафтингу і катамаранінгу в Україні починається в кінці квітня. В цей період популярними є найбільш вражаючі порожисті ділянки Прута, Чорного Черемоша, Чорної Тиси з бурхливою холодною водою, високими порогами, перекатами та неймовірним драйвом. Влітку та восени найбільш популярними стали Дністер з величезним зелено-червоним каньйоном, Південний Буг з бурхливими гранітними порогами, Случ з чистою прозорою водою, Сіверський Донець з меланхолійними крейдовими Святими горами, Десна з прадавньою рослинністю та незліченною кількістю озер та багато інших [2].

Окрім водного туризму, в нашій країні досить широко представлені можливості для дайвінгу. Води навколо Кримського півострова ховають під собою уламки кораблів різних часів. Крім уламків суден та літаків часів війни, цікавими для дайверів об'єктами є поселення античних часів, різноманітний підводний рельєф з печерами та гротами. Цікаві місця є і в інших куточках країни: чорноморське узбережжя біля Одеси, акваторія Херсонської області, морське дно поблизу острова Зміїний приховують кораблі, літаки, амфори античних та середньовічних часів. Деякі прісноводні водойми України також є цікавими для дайвінгу. Зокрема, водами дніпровських водосховищ було затоплено цілі села, а під водами Дністровського водосховища ховаються залишки с. Бакота, яке в період XI-XIV ст. було великим містом Галицько-Волинського князівства. Загалом, підводна археологічна спадщина України налічує майже 900 пам'яток, а біля 1000 ще не досліджені [3].

Таким чином, в Україні є всі передумови для популяризації та швидкого розвитку активного туризму.

Література

1. Всесвітня туристична організація. URL: <http://media.unwto.org/en/press-release/2011-06-30/challenges>.
2. Устименко Л. М. Основи туризмознавства: навчальний посібник. 2-е вид. К.: Альтерпрес, 2011. 345 с.
3. Українська асоціація екологічного туризму. URL: <http://uaeta.org>
4. Сучасний стан активного туризму в Україні. URL: <https://works.doklad.ru/view/W9eqYJvjBZU.html>
5. Розвиток активного туризму в Україні. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/derebchynska.htm

Пеха Б. А., Пеха М. А., студенти групи 202-ФС
*Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*
Науковий керівник:
к.пед.н., доцент кафедри психології та педагогіки Клевака Л. П.
*Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ВЕСЛУВАННЯ НА ЧОВНАХ «ДРАКОН» ЯК НАЙПОПУЛЯРНІША ДИСЦИПЛІНА МІЖНАРОДНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ КАНОЕ

Як і класичне каное, дракон має глибоке історичне коріння й багаті традиції, вироблені століттями та часто пов'язані з релігійними обрядами. Деякі дослідники, наприклад Джордж Вустер, вважають, що вперше човни «Дракон» для змагань стали використовувати в Південному Китаї ще 2500 років тому.

За період існування веслування на човнах «Дракон» в Азії «Дракони» набули такої популярності, що нині, за даними Азійської та міжнародної федерацій, у цьому регіоні світу налічується близько 150 мільйонів людей, що займаються і виступають у турнірах. На щорічних спортивних фестивалях за перемогу борються одночасно понад 200 команд, що представляють свої країни, клуби й організації. Масовий розвиток «Драконів» в Азії, доступність цього різновиду веслування, коли для початку занять не потрібно жодних спеціальних навичок, а вікових обмежень немає, сприяли тому, що на цей вид спорту звернули увагу в країни на всіх континентах [1, 4].

Сьогодні свято човнів-драконів одне з трьох, поряд з Китайським новим роком та святом Цінмін, найважливіших традиційних свят Китаю. Свято розпочинається із стартового сигналу, і веслярі під барабанний бій злагоджено управляють дерев'яними турами у формі драконів, пливучи у напрямку до буйка. Гонки на драконівських човнах в Китаї в даний час – це водний вид спорту, який поєднує давні традиції і сучасний спортивний дух[4].

У 1976 році, у Гонконзі, вперше проводилися змагання за участю команд з інших країн. Змагання на драконівських човнах отримали офіційний статус національного виду спорту в 1980 році. У 1981 році, під час проведення чемпіонату світу з веслування на байдарках і каное в Англії, були проведені